C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-1113/2025 Judecătoria Orhei sediul Central
1-25087090-03-21rji-02102025 Judecător: Iurie Movilă

D E C I Z I E
În Numele Legii

24 februarie 2026 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de apel Nord

Avînd în componența sa:
Președinte de complet: Ion Talpa
Judecătorii: Cristina Prisacari și Ecaterina Arseni

judecând în ordine de recurs, recursul directorului adjunct interimar, al Penitenciarului nr. 18 Brănești, Colța Victor și cel depus de condamnatul Bordeianu Dan împotriva încheierii ***Judecătoriei Orhei, sediul Central din 02 septembrie 2025*** prin care a fost admisă parțial plângerea condamnatului **Bordeianu Dan** împotriva administrației instituției penitenciare referitor la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

după expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La 18 iunie 2025, în cadrul Judecătoriei Orhei, sediul Central a parvenit spre examinare plângerea condamnatului Bordeianu Dan împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 02.09.2025 s-a admis parțial plângerea depusă de condamnatul Bordeianu Dan împotriva administrației instituțiilor penitenciare, Penitenciarul nr. 13 Chișinău, Penitenciarul nr. 17 Rezina și Penitenciarul nr. 18 Brănești, referitor la condițiile de detenție care potrivit

jurisprudenței CEDO afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

S-a constatat faptul că, condamnatul Bordeianu Dan a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău perioada continuă de la 27.12.2022-21.08.2023; 02.10.2023-04.12.2023; 05.02.2024-15.07.2024 și de la 07.10.2024-06.01.2025, în Penitenciarul nr. 17 Rezina în perioada: 21.08.2023-04.09.2023; 18.09.2023-02.10.2023; 04.12.2023-05.02.2024 și de la 15.07.2024-05.08.2024 și în Penitenciarul nr. 18 Brănești în perioada: 05.08.2024-07.10.2024; 06.01.2025-21.07.2025 și de la 04.08.2025 - până în data raportului – 11.08.2025, în calitate de condamnat, pe o perioadă totală de 920 (nouă sute douăzeci) zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO.

În condițiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Bordeianu Dan cu 92 (nouăzeci și două) zile, pentru perioada de 920 zile, în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, Penitenciarul nr. 17 Rezina și Penitenciarul nr. 18 Brănești în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO.

În rest, plângerea condamnatului Bordeianu Dan s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu încheierea instanței de fond, aceasta în termen a fost contestată cu recurs de directorul adjunct interimar, comisar de justiție în cadrul Penitenciarului nr. 18 Brănești, Victor Colța care a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 02 septembrie 2025, pronunțarea unei noi decizii potrivit modului primei instanței, prin care plângerea depusă de condamnatul Bordeianu Dan prin prisma art. 3 CEDO să fie respinsă ca fiind neîntemeiată, or aceasta a fost adoptată în baza unui raționament superficial și fără respectarea exigenților impuse de jurisprudența CEDO și standardele naționale privind analiza probelor.

De asemenea, nefiind de acord cu încheierea instanței de fond, aceasta în termen a fost contestată cu recurs de către condamnatul Bordeianu Dan care a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea soluției judecătorești prin care să fie despăgubit prin reducerea termenului de detenție pentru perioada de la 27.12.2022 și până în prezent prin prisma art. 3 CEDO.

La 22 octombrie 2025, prin încheierea Curții de Apel Nord, prin prisma art. 447 alin. (1) Cod de procedură penală, s-a comunicat participanților la proces că, recursul se judecă fără prezența părților la proces, totodată în vederea examinării cauzei sub toate aspectele procedurale, prin esența art. 447 alin. (2) Cod de procedură penală, s-a comunicat subiecților vizați în speță posibilitatea de a depune referință asupra recursului formulat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 02 septembrie 2025.

Până la data examinării cauzei, părțile nu au prezentat referințe pe marginea recursului, fapt ce nu împiedică examinarea lui.

Verificând argumentele invocate de recurenți în raport cu materialele prezentate instanței de recurs, Colegiul în ordinea art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod procedură penală, va respinge recursurile declarate, păstrând neschimbată hotărârea atacată reieșind din următoarele considerente:

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art. 469 alin. (1) pct.17[1]) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, *instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților*.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.*

Potrivit art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: recursul este nefondat.*

În motivare soluției, Colegiul reține că remediul național preventiv și compensator a perioadei detenției în condiții de penitenciar contrar prevederilor art. 3 CEDO și a jurisprudenței CtEDO, a fost pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr. 272 din 29.11.2018 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, garantându-le condamnaților ce își execută pedeapsa în instituțile penitenciare din țară, reducerea termenului ei în conformitate cu legislația procesual penală în vigoare.

Urmare a adoptării cadrului legal intern, CtEDO a respins ca inadmisibile, mai multe cerințe formulate de condamnați referitor la despăgubiri pentru condițiile precare de detenție, reiterând în cauza Drăniceru vs RM din 12.02.2019, că având în vedere noul remediu preventiv și compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție, instituit în Republica Moldova în baza Legii nr.163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 1 ianuarie 2019) și a Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, acesta în principiu ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Cu toate acestea, Curtea subliniază că această concluzie nu va prejudicia în niciun fel o eventuală reexaminare, după caz, a chestiunii cu privire la eficiența remediului respectiv în funcție de deciziile pronunțate de către instanțele naționale și a executării lor efective, ea păstrându-și competența de ultim control cu referire la plângerile formulate de către eventualii reclamanți care vor epuiza căile de recurs interne disponibile.

De asemenea, Curtea a considerat că odată cu punerea în aplicare a legii nominalizate, remediul național intern ar putea a priori a fi considerat efectiv pentru contestarea condițiilor proaste de detenție în Republica Moldova, fiind disponibil persoanelor condamnate sau plasate în arest preventiv, precum și persoanelor eliberate din detenție, cu condiția respectării termenelor prevăzute de către noile prevederi interne și cu referire la caracterul compensator al remediului.

În contextul dat, reclamantul trebuie să beneficieze de noul remediu, în vederea obținerii la nivel național a recunoașterii violării și, după caz, a unei despăgubiri adecvate. Iar dacă el nu o va obține la nivel național, va avea posibilitatea adresării la CtEDO cu o nouă cerere în termen de șase luni după epuizarea căilor ordinare de recurs intern, Curtea rezervându-și posibilitatea examinării coerenței dintre jurisprudența instanțelor naționale cu propria sa jurisprudență, precum și eficiența remediului atât în teorie, cât și în practică.

Ținând cont de faptul, că prescripția reprezintă termenul general în interiorul cărui persoana poate să-şi apere dreptul încălcat pe calea înaintării unei plângeri în instanța de judecată, la caz fiind pus în aplicare cel stabilit de art. 473/2 alin. (5) Cod procedură penală, pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr. 272, Colegiul consideră, că condamnatul Bordeianu Dan perfect s-a încadrat în el, aflându-se la situația inițială în condiții de detenție, sesizând instanța la 18 iunie 2025 în interiorul termenului de șase luni stabilit prin lege.

Reieșind din raportul administrației Penitenciarul nr.18 Brănești nr. 2/2458 din 11.08.2025, (*f.d. 53-73*) condamnatul Bordeianu Dan s-a aflat în detenție în instituțiile penitenciare după cum urmează:

-penitenciarul nr. 13 Chișinău perioada continuă de la 27.12.2022-21.08.2023; 02.10.2023-04.12.2023; 05.02.2024-15.07.2024 și de la 07.10.2024-06.01.2025;

- penitenciarul nr. 17 Rezina perioada: 21.08.2023-04.09.2023; 18.09.2023-02.10.2023; 04.12.2023-05.02.2024 și de la 15.07.2024-05.08.2024;

- penitenciarul nr. 18 Brănești perioada: 05.08.2024-07.10.2024; 06.01.2025-21.07.2025 și de la 04.08.2025 - până în data raportului – 11.08.2025, în calitate de condamnat, pe o perioadă totală de 920 (nouă sute douăzeci) zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO.

De rând cu aceasta, la soluționarea plângerii înaintate Colegiul penal reține că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei, că articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei *(cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).*

La constatarea condițiilor de detenție instanța națională va ține cont de faptul că, maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei *(cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).*

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare *(cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94).*

Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției *(cauza Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).*

În acest sens instanța de recurs reține că, în plîngerea depusă s-a invocat aflarea condamnatului pe parcursul unei perioade de timp în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, nr. 17 Rezina și nr. 18 Brănești, în condiții inumane și degradante, care sunt contrare prevederilor art. 3 CEDO.

Astfel, la examinarea cauzei în recurs, instanța ierarhic superioară analizând raționamentele primei instanței va însuși motivarea soluției prin faptul că, în urma studiului raportul prezentat de către administrația instituției penitenciare nr.18 Brănești, s-a stabilit că s-a prezentat o informație generală pentru perioada deținerii lui Bordeianu Dan în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, nr. 17 Rezina, nr. 18 Brănești cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulele în care a fost deținut Bordeianu Dan, din care reiese suprafața de sub limita minimă de 4 m^2 per deținut, nefiind probată și respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473^3 alin (2) din Cod de procedură penală).

Subsecvent, Colegiul penal conchide că, prima instanța just a reținut că argumentele reprezentatului Penitenciarului nr.1 8 Brănești la aceste aspecte sunt declarative și lipsite de suport probatoriu.

Or, în opinia Colegiului penal prima instanță corect nu a neglijat posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că argumentele din plângerea pendinte sunt justificate.

Probele anexate la raportul instituției penitenciare nu combat argumentele condamnatului Bordeianu Dan, iar ca urmare se consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, nr. 17 Rezina, nr. 18 Brănești și anume: suprafața de sub limita minimă de 4 m^2 per deținut, nefiind probată și respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere; au depășit nivelul inevitabil de suferință, atingându-se pragul de severitate garantat de art. 3 a Convenției. Or, conform jurisprudenții CtEDO în cauza *Shishanov c. Moldovei din 15 decembrie 2019*, aglomerarea penitenciarelor, cu asigurarea normei de spațiu locativ mai mic de 4 m^2, este suficientă pentru a concluziona, că condițiile de detenție suportate de reclamant au depășit nivelul de gravitate prevăzut de articolul 3 din Convenție.

În situația dictată, instanța de fond cumulând perioadele expuse supra, determinat a stabilit că condamnatul Bordeianu Dan s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, nr. 17 Rezina, nr. 18 Brănești în total – 920 zile.

Respectiv, constatând motivarea instanței a fi una plauzibilă, Colegiul o preia în tot și o însușește, ceea ce este în corespundere cu jurisprudenţa CtEDO în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, potrivit căreia, instanțele naționale deși au obligația să-și motiveze deciziile, acest fapt totuși nu impune acordarea unui răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61), pentru respectarea caracterului echitabil a procesului, fiind necesar ca instanţa internă, fie prin însuşirea motivelor furnizate de o instanţă inferioară, fie prin alt mod, să examineze chestiunile esenţiale supuse atenţiei sale.

În atare circumstanțe, instanța de recurs reține că instanța de fond a pronunțat o încheiere întemeiată şi motivată, iar în situația în care instanța şi-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care infirmă/afirmă acuzația, permițând părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de apel/recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță *(Hotărârea CtEDO Garcia Ruis versus Spania).*

În sensul celor descrise supra, Colegiul penal apreciază conținutul recursului declarat de către directorul interimar, comisar de justiție în cadrul Penitenciarului

nr. 18 Brănești, Victor Colța și cel depus de condamnat ca fiind o expunere a dezacordului cu soluția adoptată pe caz, ne având un substrat motivator întru admiterea unei soluții de casare.

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal reține caracterul neîntemeiat a recursurilor formulate, fapt pentru care le va respinge, păstrând neschimbată soluția instanței de fond ca fiind una întemeiată și motivată.

În baza celor expuse și în conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Recursul directorului adjunct interimar al Penitenciarului nr.18 Brănești, Colța Victor și cel depus de condamnatul Bordeianu Dan împotriva încheierii ***Judecătoriei Orhei, sediul Central din 02 septembrie 2025*** emisă la plângerea condamnatului **Bordeianu Dan** împotriva administrației instituției penitenciare referitor la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se resping ca nefondate, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președinte de complet,
Judecător **Judecător** **Judecător**